

P 3A 9110
afgiftekantoor Brussel X
Oude Graanmarkt 5
1000 Brussel

PB-PP | B-06386
BELGIE(N) - BELGIQUE

TWEEMAANDELIJKS BLAD > JAARGANG 47 > NUMMER 12 >
SEPTEMBER - OKTOBER 2023
(verschijnt niet in juli en augustus)

DE VIJFHOEK

BUREN VAN DE MARKTEN > P6-7
> PAT VAN HEMELRIJCK

BRUSSELSE ARCHITECTUUR > P8
> HET GELUKKIGE TOEVAL

HALTE VAN DE MAAND > P9
> DE DUIVELSHOEK

brusselse
gemeenschaps
centra
22

© FABIENNE CLAES

SEPTEMBER EN OKTOBER IN DE MARKTEN

Deze maand strijkt 'De Vijfhoek' neer in de Groot Sermentstraat. Daar prijkt een van de grootste striptekeningen uit het Brusselse Gewest, goed voor 415 vierkante meter. Het werk heet 'Bloemenhof' en werd in 2018 ingehuldigd. De maker ervan is niet de eerste beste, de Hasselaar Brecht Evens die zelfs werd uitgeroepen tot stripambassadeur van België. De kunstenaar laat zich inspireren door Rousseau, Chagall, Matisse, Breughel de Oude, Van Eyck e tutti quanti. Het fresco brengt zeker kleur in een wat grijze buurt die ooit betere of beter gezegd levendigere tijden heeft gekend. En een vleugje exotisme kan nooit kwaad. Bovendien sluit de tropische wereld die Brecht Evens hier oproept ook zeer mooi aan bij de moestuintjes ervoor alsof de groenten opgaan in het decor van een tropisch landschap. Wie aandachtig kijkt, merkt ook een wagen op. En een andere opvallende verschijning is het duivelse meisje bovenop een Bengaalse tijger. Het is eens wat anders.

Stefan Moens

Hopelijk heeft u een mooie zomer gehad. Niet te nat, niet te grijs, met veel zon en mooie dagen vol plezier en ontspanning. En hopelijk houdt u die momenten nog even vast.

Wij hebben er alvast zin in, in een lange nazomer. En we zijn met het team van De Markten aan de slag gegaan om voor u een mooi programma in elkaar te boksen.

Eerst en vooral zijn er natuurlijk onze **cursussen**. De inschrijvingen zijn gestart, wees er snel bij, zoals elk jaar loopt het weer snel vol. Er zijn weer heel wat oude getrouwen, bij de nieuwkomers zijn moderne dans, slow stitching en, op zondag, zelfverdediging en weerbaarheid.

En dan hebben we twee volledig nieuwe programma's voor u. In **De Woensdagen** komen we naar buiten. Met onze minimarket organiseren we activiteiten op de Oude Graanmarkt, elke week iets nieuws, elke week een verrassing.

En in ons programma **U vraagt, wij draaien**, organiseren wij, zoals de titel het zegt, een greep uit het aanbod dat we van u, Brusselaar, buurtbewoner, vaste klant of losse bezoeker van De Markten hebben ontvangen. Het resultaat is boeiend, soms grappig, soms muzikaal, misschien leerrijk of zelfs kritisch en af en toe een beetje bizar, maar altijd interessant.

Hou onze website goed in de gaten voor

alle details. En ik hoop u vaak te mogen verwelkomen in De Markten!

Eva Wilsens
Centrumverantwoordelijke

Let op, de werken zijn nog steeds in volle gang, de binnenkoer is een groot gapend gat, dus voor al onze activiteiten is de ingang via het café. We excuseren ons voor het feit dat we nog even zo moeilijk toegankelijk zijn, de werken zullen uiteindelijk zorgen voor een verhoogde toegankelijkheid van De Markten. Aarzel niet ons een seintje te geven indien u komt en we helpen u graag verder.

DEZE MAAND IN DE MARKTEN

DE WOENSDAGEN

Tijdens De Woensdagen nodigen we je graag uit op de Oude Graanmarkt voor een babbel bij een kop koffie of thee.

Wij willen weten hoe het met je gaat en vertellen graag wat er tijdens de verbouwingen allemaal te beleven valt in De Markten. Zo nu en dan zorgen wij voor iets extra zoals een streepje muziek, een fijne workshop of warme tas soep.

Tot woensdag!

Heb jij zelf een fijn idee om samen met ons te organiseren tijdens De Woensdagen?

Laat het weten aan Hanne via hanne.denil@demarkten.be.

- *Wanneer: Elke woensdag op de Oude Graanmarkt, behalve tijdens de schoolvakanties*
- *Uur: 12 tot 14u*

Wil jij meer zelfvertrouwen, betere spreekbeurten geven en anderen leren overtuigen? Of wil je gewoon een hoop nieuwe vrienden maken? Bij ons ben je aan het juiste adres. Debateville is een debat- en spreekvaardigheidsprogramma voor jongeren van 10 tot 14 jaar.

Meer info via de website www.debateville.org of neem contact op met Sarah via +32 456 34 04 79. Tot dan!

© PATRICIA GROBBEN

INSCHRIJVINGEN CURSUSSEN

De inschrijvingen voor onze cursussen gingen op 26 augustus weer van start. Bellydance, Japanse sumi-e, taalatelier voor kleuters, pilates en zoveel meer.

Ontdek het aanbod via onze website en schrijf je nog snel in voordat alles volzet is!

- *Meer info via QR-code*

MINI-CURSUS: SLOW STITCHING

Dit najaar kan je onze nieuwe mini-cursus Slow stitching ontdekken. Stap voor stap en steek voor steek maak je collage's uit stof en draad, decoreer je een tote bag en pas je de aangeleerde technieken toe voor decoratief kledingherstel.

Vertrouw op je eigen creatieve instinct en geniet van het mindful en verdragende effect.

Het gebruikte materiaal bestaat zoveel mogelijk uit recup- en restmaterialen zoals stof, lintjes, knopen... Voorkennis of eerdere naaiervaring zijn niet nodig.

- *Wanneer: 10/10, 18/11 en 16/12*
- *Uur: 14-17u*
- *Prijs: € 40, € 32 reductie, € 10 Paspertoe-kansentaref*
- *Inschrijven via QR-code*

UVRAAGT, WIJ DRAAIEN

Vanaf september staat er elke week muziek, dans, theater of weer iets helemaal anders voor jou klaar.

De Markten is er voor jou. En dus organiseren wij, op jouw vraag, een greep uit het aanbod dat we van jou kregen. De voorstellen kwamen van jou, als Brusselaar, buurtbewoner, vaste klant of losse bezoeker van De Markten.

Het resultaat is verrassend, boeiend, soms grappig, soms muzikaal, soms leerrijk, soms een beetje bizar, maar altijd interessant.

We gaan van start met:

- *14/9 Angatu Eleyé*
- *17/9 Ex Libris - Dree Peremans*
- *28/9 Hadewijch, de strijd van een vrouw*
- *5/10 Et Gruut Brussels Dikte*
- *12/10 STI.LL*
- *19/10 Fort Beau*
- *27/10 Barbès*

- *Meer info & tickets via QR-code*

VERGEZICHT >BRUCITY

FORSTITI'A IS OPNIEUW IN VOLLE CREATIE...

ANNE-CLAIRE

Het gezelschap brengt mensen met een passie voor kunst & cultuur en goesting om te creëren uit alle hoeken van Brussel samen. In samenwerking met kunstenaars maken de artiesten kennis met verschillende kunstpraktijken, -disciplines en methodieken en worden co-creatieve trajecten op poten gezet.

Sinds mei dit jaar werken we samen met Younes Baba-Ali en Kanal. Younes focust op de gewoontes binnen een maatschappij. Hij plaatst zichzelf kritisch tegenover gebruiken, meer bepaald de geluiden waaraan we als volk gewoon zijn. Deze kunstenaar gaat onder andere in de publieke ruimte aan de slag. Hij meet en mengt technologie, objecten, geluid, video en fotografie met politieke, sociale en ecologische kwesties.

DIANA

Het nieuwe project van Forsiti'A is genaamd 'Sirens #4'. We werken rond geluiden in de stad en daarbij hoort ook het opnemen van geluid, aan de hand van o.a. micro-opnames, interviews,...

In het weekend van 8, 9 en 10 september gaan wij over tot een voorstelling tijdens Brussels gallery weekend en werken we verder naar een live radio-uitzending.

Maak nu reeds kennis met enkele van de artiesten die deelnemen aan dit traject.

Anne Claire mocht al ervaring opdoen bij 'Le Cifas', een project gedragen door Nicolas Mouzet Tangawa. Daarnaast heeft zij een passie voor schrijven en lectuur. Anne-Claire kwam via Cultureghem vzw in contact met Heike Langsdorf. Met

FABIENNE

'Radical hopes' nam ze deel aan de verschillende artistieke projecten die hieronder vielen.

Sirens #4 is volgens Anne-Claire een binoom. Ze mocht aan de hand van dit project deelnemen aan zangateliers en mocht ook de publieke ruimte gaan verkennen en al de geluiden die we als volk zo gewoon zijn. Dit alles in een gezellige sfeer met een toffe groep.

Diana is een gepassioneerd muzikliefhebster. Ze speelt zelf traditionele Mexicaanse muziek, 'son jarocho' en zet haar radio graag loeihard. Samen een radio-uitzending gaan maken, heeft haar voornamelijk aangetrokken aan het project van Younes. Diana kent Forsiti'A via Hobo vzw, één van de drie partners binnen Forsiti'A. Daar neemt ze

MUKTAR

al een aantal jaren deel aan het aanbod van activiteiten.

Ze omschrijft Sirens #4 als een project waarbij mensen leren communiceren en zichzelf uitdrukken in publieke sfeer. Geluid is van zo'n groot belang. Hier mogen we dit in de verf zetten!

Muktar maakt reeds vijf jaren deel uit van het Forsiti'A- team. Zijn ervaring ligt voornamelijk in theater en muziek. Verder is tekenen altijd een deel van zijn leven geweest. Hij is steeds aanwezig om bij te leren en komt altijd met een glimlach naar de ateliers!

Tenslotte heeft Fabienne reeds een aantal theaterlessen gevolgd sinds ze acht jaar was. Ze mocht deelnemen aan een aantal kleine voorstellingen voor de culturele dienst van het OCMW van

Sint-Gillis, onder Libertalia vzw. Ze is sinds twee jaren lid van Forsiti'A en andere culturele activiteiten zoals 'Le cri des tortues disparues', een voorstelling die plaatsvond in juni vorig jaar vanuit De Markten.

Fabienne voelt zich thuis in de groep van Sirens#4. Het is een totaal nieuwe ervaring voor haar. We leren elkaar allemaal kennen op een zeer respectabele manier, allemaal met onze eigen achtergrond. We worden natuurlijk goed gecoacht door Younes en zijn partner in crime, Aude!

Forsiti'A is een samenwerking van De Markten, Hobo en Link= Brussel.

Pat Van Hemelrijck

In De Vijfhoek zijn we altijd op zoek naar verhalen die de rijke geschiedenis en de warme gemeenschap van dit bruisende deel van Brussel belichten. Deze keer kijken we met opwinding vooruit naar een evenement dat niet alleen oude verhalen tot leven brengt, maar ook een band versterkt die diepgeworteld is in de buurt. In september zal onze geliefde spiegelzaal in De Markten gastheer zijn voor een bijzondere boekenverkoop, een unieke verzameling van reis-, theater- en muziekboeken die ons een kijkje bieden in de passies van Dree Peremans. Elke Vandersypen en Pat Van Hemelrijck vertellen als meter en peter van de boekenverkoop over hun bijzondere band met Dree.

Als meter en peter van de boekenverkoop hebben jullie ongetwijfeld een onvergetelijke vriendschap met Dree. Zijn er bepaalde anekdotes of herinneringen die jullie met ons kunnen delen, die Dree als persoon omschrijven?

Elke Vandersypen: Als student had ik altijd een grote fascinatie voor radio en iedere zondagavond luisterde ik naar mijn lievelingsprogramma Het Einde van de Wereld van Dree Peremans op Radio 1. Toen studeerde ik Culturele studies en in ons laatste jaar moesten wij stagelopen dus belde ik meteen naar mijn lievelingsprogramma om te vragen of ze geen stagiair nodig hadden. Ik weet nog dat Dree heel verbaasd was over mijn vraag. Ze hadden nog nooit een stagiair in dienst gehad en ze wisten niet wat ze met mij moesten aanvangen. Daarom vroeg hij me wat ik graag wou doen, waarop ik antwoordde: "Een eigen radioprogramma maken met reportages en verhalen en zelf de muziek kiezen." De volgende dag mocht ik meteen beginnen. Dree heeft me altijd veel vrijheid en vertrouwen gegeven en hij heeft dat niet alleen bij mij gedaan, maar bij veel mensen. Door radiomakers,

muzikanten of artiesten hun ding te laten doen, heeft Dree hen gestimuleerd en geïnspireerd. Hij was een vat vol inspiratie en als een tweede vader voor mij. Dree was naast radio- en muziekproducer ook schrijver en hij was voorzitter voor het leven van de Fundación Patagonista.

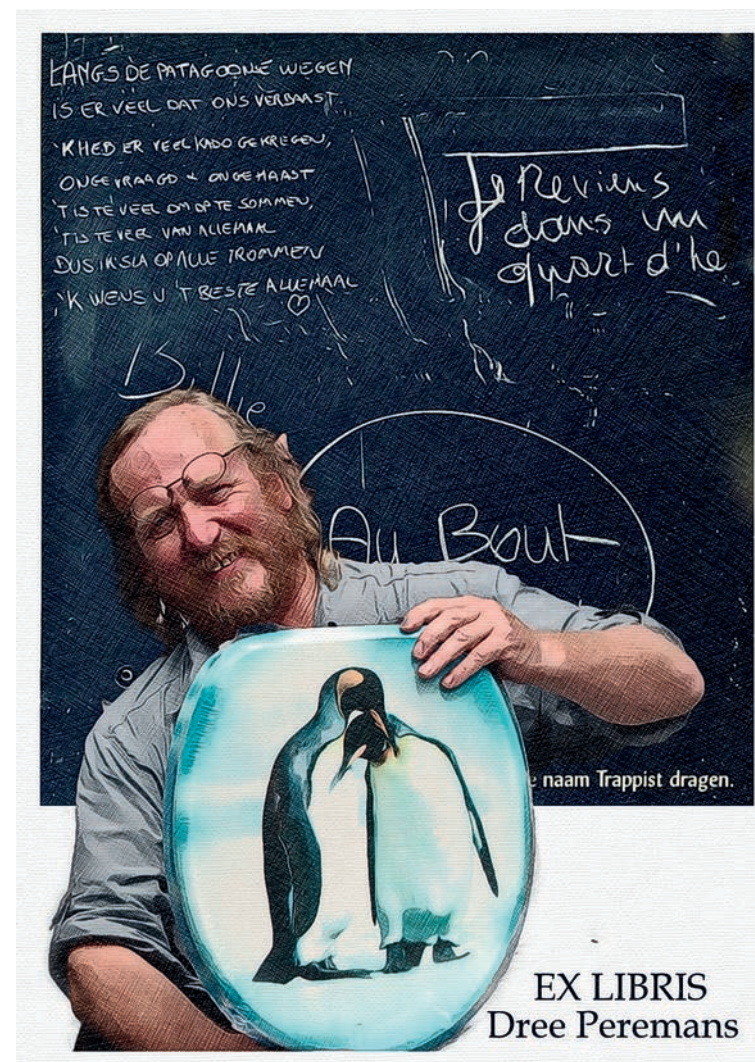
Mag ik zeggen dat Dree Peremans de Fundación Patagonista is en de Fundación Patagonista Dree Peremans?

Elke Vandersypen en Pat Van Hemelrijck: Samen met Dirk Van Esbroeck, die is opgegroeid in Patagonië, richtte Dree de Fundación Patagonista op. De idee achter de Fundación ligt in het verlengde van het radioprogramma Het Einde van de Wereld: een wereld van de geest waarin te allen tijde ruimte is voor fantasie en creativiteit. Het heeft dus eerder te maken met een imaginaire reis en nauwelijks iets met een toeristische ervaring in Patagonië. Patagonië is eerder het land van de fantasie dan een reisbestemming. Vandaar dat Dree in de Fundación Patagonista enkele creatievelingen rond zich had verzameld zoals het Ukulogisch Museum, het Alibicollectief

en vele kunstenaars, zangers en schrijvers die tot op vandaag het Patagonische gedachtegoed uitdragen. Daarnaast was Dree een enorm goeie verteller en een ontzettende gezellige gast om mee op café te zitten. Hij kon geen enkele stad bezoeken zonder een boekenwinkel binnen te gaan, zo belezen was hij. Ook was hij zot van muziek en dat toonde hij als auteur, muziekproducer en radiomaker. Hij maakte jarenlang radioprogramma's en was de bezieler van talloze muziekproducties. Hij schreef sprookjes, reisverhalen, biografieën en boeken over muziek.

De verzameling reis-, theater- en muziekboeken van Dree zijn een onderdeel geworden van ons cultureel erfgoed. Wat drijft jullie om dit kostbare erfgoed terug te geven aan de gemeenschap en aan Brussel?

Pat Van Hemelrijck: Het idee om iets met zijn boeken te doen is er vorige zomer gekomen toen we zijn weduwe bezochten in Frankrijk (Lot- et -Garonne). In het bureau van Dree, eigenlijk één grote bibliotheek, stond de urne en het was of Dree die zondagnamiddag weer voor even bij ons was. Wat met deze schat aan boeken? Verschillende opties werden afgetoetst, bibliotheken, musea, de Kringwinkel... Daar ontstond toen het plan om heel zijn verzameling terug te geven aan de wereld, zo kunnen we kijken wat ermee gebeurt. Die boeken zijn een souvenir zijn voor mensen die

hem goed kenden of een inspiratiebron voor anderen. Wij hopen met de boekenverkoop een creatief proces in gang te zetten. Voor ons is dit een hommage aan een vriend en een soort verstrooiing van zijn gedachtegoed. Zo kunnen we samen zijn reis verderzetten. Dree zelf was eigenlijk geen reiziger. Het fysieke reizen kostte Dree te veel moeite, hij ging liefst op reis in zijn eigen hoofd, in liederen, boeken, sprookjes en verhalen. Zo heeft hij ons Patagonië leren kennen, het Land van de vrije man (en vrouw!). Voor Dree is Patagonië veel meer dan een aardrijkskundige streek in het zuiden van Chili en Argentinië. Nee, voor Dree was Patagonië vooral een begrip, een wereld in zijn hoofd, een vluchtroute. Patagonië kan de hele wereld zijn. Voor de ene een chaletje in de Ardennen, voor een ander een starcaravan in Bredene of een moestuin in Erps-Kwerps. De wereld van Dree was een werkplek tussen muren opgetrokken uit boeken met een kijk op die andere wereld door goed geïsoleerd dubbel glas.

Waarom wilden jullie precies de boekenverkoop organiseren in de spiegelzaal van De Markten?

Pat Van Hemelrijck: Dat is een verhaal dat ver teruggaat. Toen het gebouw waarin tot 1965 de Cristalleries van Val Saint-Lambert gevestigd waren, net was aangekocht door de Vlaamse Gemeenschapscommissie hebben wij de zolder van dit pand omzeggens gekraakt met het theatergezelschap Radeis. Wij waren een vierkoppig Brusselse theatergroep die ons geïnstalleerd hadden op de zolder en daar onze repetitieruimte ingericht hadden. Daarboven hebben

wij ons eerste theater gespeeld en decors gebouwd. Regelmatig moest tot twee ton materiaal naar boven en weer naar beneden worden getakeld. Ik denk dat wij hier al bij al twee jaar hebben gewerkt. Daarna heeft Rosas het pand nog een tijdje gebruikt en later is het dan De Markten geworden. Uiteindelijk zijn wij vertrokken omdat het eigenlijk niet praktisch was, toen hebben wij met de vzw Schaamte een oude brouwerij gekocht in de Onze Lieve Vrouw van Vaakstraat, nu de Kaaitheaterstudio's. De toenmalige verbouwingen van De Markten zijn ook deels gebeurd door leden van de Fundación Patagonista architecten Luc Maes en Zjef Vanuytsel zaliger. Dat is een van de redenen waarom we de boekenverkoop hier houden. Hier krijgen we verschillende mogelijkheden: we willen de boekenverkoop animeren tussen de boeken en radiostemmen gaan voorlezen uit de boeken van Dree. De boekenverkoop is momenteel in volle voorbereiding. Met een kleine delegatie reizen we naar Frankrijk om de boeken mooi in te pakken en te voorzien van een ex libris-stempel zodat ze extra cachet krijgen. Je koopt niet zomaar een boeske, maar een boeske van Dree!

Pat, jij hebt het Alibicollectief opgericht. Hoe zijn jullie gelinkt aan de Fundación Patagonista?

Pat Van Hemelrijck: Klopt. Wij zijn een jaar na het ontstaan van de Fundación opgericht, in 1991. Na Radeis, het Kaaitheater en het Nederlandse Orkater kwam het Alibicollectief, een plek waar in de loop van de jaren heel diverse kunstenaars hun ideeën hebben kunnen laten broeien. Daarom pasten we zo

goed bij de Fundación want als ik nu kijk naar de harde kern dan zijn wij toch allemaal mensen die hun wereldjes graag doorgeven. En Dree heeft dat mede bij elkaar gebracht.

Elke Vandersypen: Ik supporter voor het Alibicollectief, hun zotternijën toveren altijd een glimlach op mijn gezicht. Ze laten je anders naar de wereld kijken, verrassen en vermaken de kijkers. Dat kan je zelf meemaken op de boekenverkoop op 17 september, dan zullen de creatievelingen van het Alibicollectief de bezoekers in De Markten vermaken.

Sam Vandervoort

De boekenverkoop Ex Libris vindt plaats op autoloze zondag, 17 september van 14 tot 19u in De Markten.

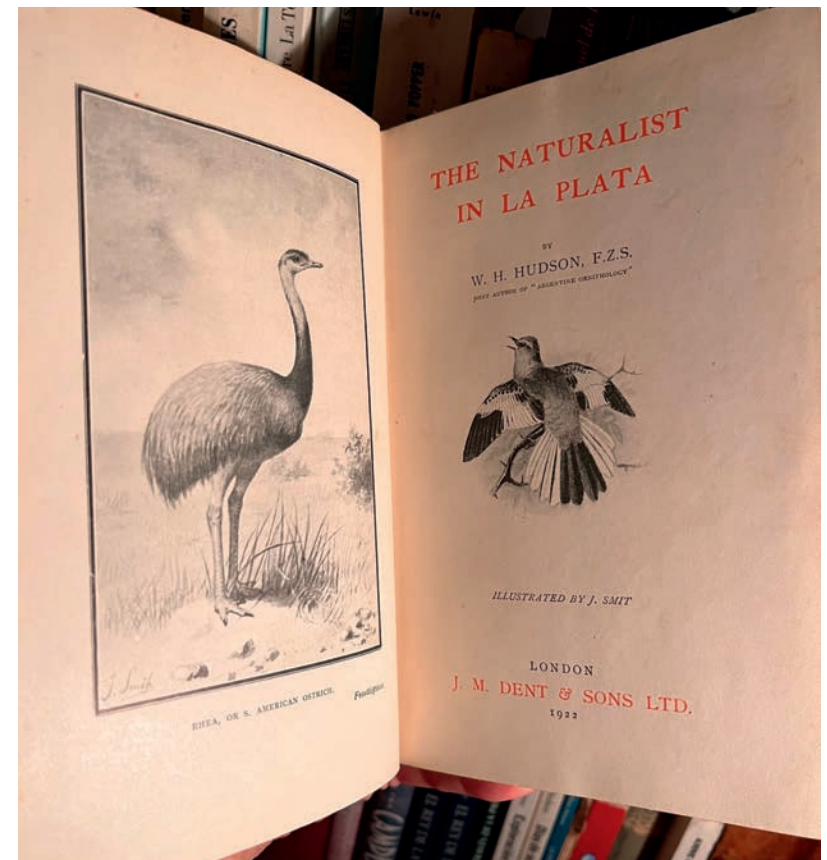
Au sein de notre périodique "De Vijfhoek", nous restons constamment en quête de récits qui mettent en avant l'histoire foisonnante et la chaleureuse communauté de notre quartier si dynamique. À cette occasion, nous sommes enthousiastes à l'idée d'un événement à venir, qui non seulement ravivera d'anciens récits, mais renforcera également les liens profonds au sein de notre quartier. En septembre, notre chère "Spiegelzal" accueillera une vente spéciale de livres, mettant en avant une collection unique d'ouvrages de voyage, de théâtre et de musique, qui nous offre un aperçu des passions de Dree Peremans. Elke Vandersypen et Pat Van Hemelrijck parrainent cet événement. Dree nous parle des liens qui les unissent.

ELKE & PAT © LUK TEGENBOS EN MARC HAUMAN

BOEKENVERHUIS © LUK TEGENBOS EN MARC HAUMAN

BRUSSELSE ARCHITECTUUR

>HET GELUKKIGE TOEVAL

© THE BANKS TRIPLE LIVING

« *Susciter l'accident heureux* » luidt de achtste uitdaging voor een boeiende stad, « *une ville pas chiantie* ». Wij zouden het eerder, het gelukkige toeval in de hand werken noemen.

Wanneer we door Toscaanse stadjes struinen ontdekken we achter elke hoek verrassende wendingen, piazza's, steegjes, gaanderijen, doorkijken, trappen, onbegrijpelijke in elkaar verstrengelde constructies, schijnbaar chaotisch gestapelde casetta's. Deze historische nederzettingen zijn duidelijk niet volgens vooraf beraamd plan gebouwd. De rots, het reliëf, de bron of de meanders van de rivier, geholpen door het toeval en de wisselende inzichten van vele generaties, gaven vorm aan deze boeiende pareltjes van architectuur.

In onze laaglandse steden in de 21ste eeuw wordt het toeval maximaal gebannen door 1001 stedenbouwkundige regeltjes en pesterijen. Er is geen plaats meer voor spontaniteit en wild gegroeide verbeelding, zelfs tijdelijke installaties ter gelegenheid van een of ander feest of festival worden aan zoutloze regeltjes en reglementen onderworpen.

Abstractie gemaakt van enkele piepkleine pareltjes diep verborgen in de wijken zien we ook in Brussel steeds de ziellose en monotone « moderne »

architectuur opduiken die weinig rekening houdt met de schaal van de straat, met eeuwige repetitie van dezelfde patronen. Grotere gehelen blijven in zichzelf gekeerd, overstressed om maar duurzaam en energiezuinig te zijn. Neem nu de oude Philips die nu de Multi Tower geworden is. Het is in een nieuw kleedje gestoken maar het blijft een saaie blokkendoos, zelfs de naam doet eerder denken aan een gereedschapskist dan aan een skyline bepalend architecturaal statement. Langs de Havenlaan breekt men amper 25 jaar oude kantoren ex-KBC af om er drie in zichzelf gekeerde woontorens te bouwen, opnieuw onder de valse vlag van duurzaamheid.

The Banks? Woningen met « terraskamers* » voor investeerders en expats. Het wordt een voorbeeld van de architecturale mode van de twintiger jaren van de eenentwintigste eeuw: Saaie repetitieve architectuur gevat in monotone raster met benepen terrassen. Drie droge torens die zich nauwelijks onderscheiden van elkaar, een volledig gebrek aan architecturale verbeelding, architectuur gevangen in investeerderslogica met gevels die doen denken aan Excel tabellen. Een project dat parasiteert op de stedelijke omgeving (Tour&Taxis, Becopark, Havenlaan).

Er zal in de komende tijden nog meer zulke droefenis opduiken, let op Brouck'R waarvan men de gevels langs

de Lakenstraat amper durft tonen. Hou ook de Papenvest in het oog.

Toch kunnen we in Brussel ook een aantal "gelukkige accidenten" vinden. Wat te denken van het Atomium dat in 1958 opgetrokken werd voor zes maanden, symbool van het stralende geloof in de toekomst en de atoomenergie. Na opbraak van de wereldtentoonstelling bleef het wat eenzaam achter op de Heizelvlakte. Wat de redenen waren dat het niet mee op de schop ging weten we niet maar het bleef staan, men kon het nog bezoeken maar de 58 inboedel raakte stilaan hopeloos verouderd en versleten. Eind jaren tachtig van vorige eeuw was een bezoek de droefenis zelf, het duurde nog tot 2006 (bijna 50 jaar) voor het in ere werd hersteld en vandaag is het de meest populaire attractie van de Europese Hoofdstad en een internationaal icoon.

Het Simone de Beauvoirpark (Fontainas) is ook zo'n gelukkig ongeluk. Tot eind jaren tachtig stond hier een van de fabrieken van MBLÉ (Manufacture Belge de Lampes Électriques - later Philips), midden jaren negentig werd de fabriek afgebroken en gedurende een hele tijd was het terrein één grote puinhoop, men sprak van het Sarajevo van Brussel. Na diverse gestrande projecten onder meer voor het bouwen van een school nam de stad Brussel de grond over van de Franse Gemeenschap en

© VZW ATOMIUM

maakte er onder druk van lokale groepen een park van.

We kunnen dit toevallige gelukkige accidenten noemen maar men zou meer ruimte moeten laten voor toeval en verbeelding, het toeval in de hand werken, ruimte laten voor spontane verbeelding. Vooral in de publieke ruimte is hier nood aan en er zijn voldoende creatievelingen en buurtorganisaties die met hulp van kunstenaars het saaie geprefabriceerde speel- en ander publiek meubilair graag zouden vormgeven.

Marcel Rijdam

*Terraskamer: zo verkoopt de promotor ingesloten buitenruimte.

HALTE VAN DE MAAND >DE DUIVELSHOEK

"Langs rammelige deuren komen wij in de eenige hofjes: in het eene loopen kippen op zoek naar voedsel, in het andere buitelen konijnen achter een loophek, elders woekert wat spichtig gras op hopen afval of vuilnis; één waterkraan en één closet voor al de bewoners van één hofje ... En wat voor woningen! Een grijze vrouw laat ons de hare bereidwillig zien: zij bevat een keuken van 3 op 3,5 meter, met een vloer van tegels; een slaapkamer van vier vierkante meter oppervlakte, met naakte mortelwanden; twee kleine dakkamertjes; alles is zuiver maar hoe armoedig! Noch gas, noch elektrisch licht!" Dit de Duitse Hans Muchow over de wijk rond de Papenvest. Hij heeft zijn impressies zelfs uitgegeven onder de titel 'Brussels Vlaamsche Gezicht.

Een gids door Brussels geschiedenis, sage en bouwkunst uit den Vlaamschen tijd."

Vandaag is het met een vergrootglas zoeken naar restanten uit die armoedige tijd waar de twintigste eeuw lang is blijven hangen: de impasses zijn nagenoeg verdwenen en als er nog eentje bestaat dan is die helemaal geprivatiseerd. De hofjes en armtierige huisjes verdwenen in de loop van de jaren 1950 onder de sloophamer. In plaats daarvan kwamen karakterloze betonblokken die nu, zestig jaar later, op hun beurt wachten om gesloopt te worden. In naam van kropopruijing en hygiënisme ging de overheid in deze wijk er met de grove borstel door: straten werden verbreed, krotten

KRUISING VANDENBRANDENSTRAAT MET DE ONZE-LIEVE-VROUW VAN VAAKSTRAAT

vervangen door overheidsgebouwen (archieff, school, ...). In plaats van vocht en stank, kwamen gezonde lucht en vers water. Maar tegelijkertijd verdween ook de ziel uit de wijk. In de jaren 1940 was het nog een volkse buurt met zijn eigen kermis, zijn 'Vlaamsch-Brusselse proletariaat' met zijn typische beroepen: karakollenverkopers en -verkoopsters, steenkoolhandelaars (die zwart zagen van de steenkool die ze versjouwden en waardoor de buurt aan zijn duivelse naam kwam), brouwers, café-uitbaters, kruideniers en oud ijzermerchants ...

Vergelijk maar even de twee foto's bij dit artikel. Allebei genomen vanuit dezelfde hoek maar met meer dan honderd jaar tussen. Het ene is een

schilderij van Jacques Carabain, een uit Holland afkomstige schilder die op weg naar Parijs hier in Brussel is blijven plakken en de stad heeft vastgelegd in pittoreske pastelkleuren. We zien lage huisjes, cafés, een muurkapelletje, ... Vrouwen in lange jurken zitten voor hun stulpje en verrichten wat handenarbeid. Op de achtergrond een schoorsteen, het enige element dat nog gedeeltelijk is overgebleven en vandaag deel uitmaakt van de Kaaitheaterstudio's.

Flashforward naar anno vandaag. Weg cafés, verdwenen de armtierige stulpjes en de nijvere huisvrouwen. Weg ook de 'impasses' en de muurkapel voor de pestheilige Sint-Rochus waarvoor menig Brusselaar wel eens een kaarsje

brandde. In plaats daarvan witte gevels in neo-modernistische stijl daterend uit een of ander wijkcontract. Rechts een mastodont van een archiefgebouw met poorten zo groot als een huis.

De buurt is compleet geresidentialiseerd. En het is zeker proper geworden, maar er gebeurt niets meer. Hier zijn geen mannen die in de schaduw kijken naar wat op straat gebeurt. De kippen kakelen er al lang niet meer. Op de plek waar zich ooit de 'hofjes' bevonden staan nu auto's geparkeerd. De wereld stinkt niet meer, maar hij is wel aseptisch geworden en ook wat saai. Die saaiheid is blijkbaar de prijs van de vooruitgang.

Stefan Moens

STADSBERICHTJES

>BLOEMEN OF FLEURS

FEEST IN DE WIJK

Op 23 april was het Bloemenhofplein, met aangrenzende straten, 'the place to be' voor wie van wijkfeesten en Brocante houdt.

In 2011 werd de wijk rond het Bloemenhofplein door de lezers van BRUZZ als leukste wijk van Brussel bekroond. Het werd dus eens tijd om die oude trofee af te stoffen en een nieuw, groots opgezet en gevarieerd wijkfeest met nog meer

bravoure te organiseren. De buurt werd afgesloten om plaats te maken voor een heuse brocante, een Balcony DJ, Jam-sessions, volksspelen, boksininitiatie, kinderanimatie, fanfares en zo veel meer.

Bij de voorbereiding werd beroep gedaan op de expertise in brocante van de Diksmuidelaan en de Vlaamse steenweg. Noteer alvast 28 april 2024 in je agenda voor een volgende editie!

VERHALENSLANG OP HET PLEIN

Op 25 en 26 juli werden bewoners en voorbijgangers van het Bloemenhofplein uitgenodigd om mee vorm te geven aan een verhaal, door telkens slechts één woord of zin toe te voegen. Piet Joostens zorgde voor de eerste zin. Het resultaat wordt een lange schildering waar je een verhaal in ziet, een verhalenlang als het ware. Initiatiefneemster, Brussels kunstenaar Alice Van Innis, wil hiermee het plezier van samenhangigheid in een anonieme en individuele stad aan het licht brengen; mensen die samen een verhaal

geschreven hebben, zonder er effectief voor te moeten samenkomen. Als alles goed gaat komt ze dit in de eerste helft van september 2023 op het Bloemenhof zelf schilderen. Er komt ook een (digitaal) werk waar het ontstaan van het verhaal ook een plek krijgt.

Dit zijn alvast enkele ingrediënten van de Bloemenhof slang: een kermiskramer, bewoners die voor jou zorgen en zalvende werking van muziek.

VAN KRUISPUNT NAAR PLEIN

Oorspronkelijk was het Bloemenhofplein een kruispunt van de aloude Kartuizersstraat, de Onze-Lieve-Vrouw van Vaakstraat en de Zespenningenstraat, met de Kartuizersbrug over de Kleine Zenne, en het kartuizersklooster ten westen. Het werd opgebroken tot de huidige

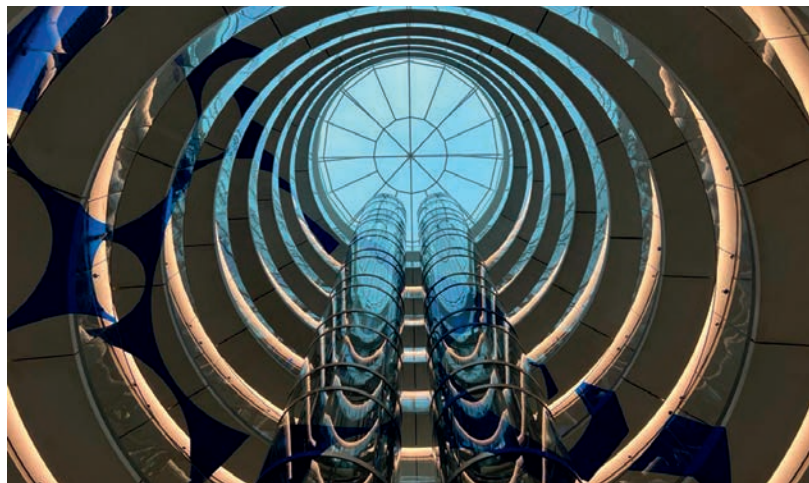
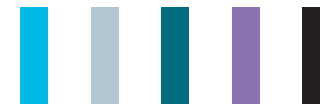
onregelmatige pleinvorm door aansluiting van achtereenvolgens de Fabrieksstraat (1804), de 't Kintstraat (1842-1849) en de Pletinckxstraat (1878-1881).

Greet Callaerts

GEMEENTERAAD

>BEWEGINGEN EN VERSCHUIVINGEN

© HANNE REYNERS

Tijdens de gemeenteraadszitting van 22 mei 2023 dient gemeenteraadslid Bruno Bauwens (PTB*PVDA) een voorstel tot motie in om de gewoonte vrijkaarten te geven aan gemeenteraadsleden en schepenen voor evenementen in het Koning Boudewijnstadion, Paleis 12 en het Koninklijk Circus, af te schaffen.

Gemeenteraadslid Bauwens verklaart verbaasd te zijn over het grote aantal vrijkaarten dat aan verkozenen werd gegeven voor het concert van Beyoncé op 14 mei 2023 in het Koning Boudewijnstadion. Hij las in de pers dat schepenen van sport Benoit Hellings (Ecolo-Groen) het aantal weggeschonken vrijkaarten niet wenste bekend te maken. Dit bewijst dat het geen transparant systeem is, zegt hij. Hij stelt voor het aandeel vrijkaarten aan politici af te

schaffen en te schenken aan Brusselse verenigingen.

Schepenen Hellings antwoordt dat het Koning Boudewijnstadion 50.000 plaatsen telt en dat de stad voor elk evenement 400 vrijkaarten krijgt. Voor het concert van Beyoncé kreeg een dansclub, actief in het Zuidpaleis en enkele sportverenigingen vrijkaarten. Verder kreeg een aantal omwonenden van het stadion en bewoners van de appartementen van de Lakense Haard toegangskarten, evenals enkele personeelsleden van de stad. Alle schepenen en gemeenteraadsleden krijgen vrijkaarten, vervolgt hij. De stad heeft 6,5 miljoen euro geïnvesteerd in de renovatie van het stadion. Hij wenst dat de Brusselse verkozenen dit op deze manier persoonlijk kunnen vaststellen. Drieëntwintig van

de negenenveertig gemeenteraadsleden hebben gebruik gemaakt van gratis kaarten voor het concert van Beyoncé. Gemeenteraadslid Mourad Maimouni (PS) meldt dat het hem stoort dat gemeenteraadslid Bauwens eerst met de pers communiceert alvorens met schepenen Hellings te praten. Hij verklaart dat hij in de evenementensector werkt en dat hij promotoren probeert te overtuigen om hun artiesten in het Koning Boudewijnstadion te laten optreden. Maar, voegt hij eraan toe, wanneer je "Koning Boudewijnstadion" googelt, zie je telkens "polemie" verschijnen. Zo heeft een zeer belangrijke artieste die zou optreden in het stadion, op het laatste moment afgezegd.

Ik vraag me af of gemeenteraadslid Bauwens beseft dat hij over zoveel macht beschikte. Enkel de PTB*PVDA-fractie keurt het voorstel tot motie goed.

Tijdens de zitting van 12 juni 2023 neemt Riet Dhont (PTB*PVDA) ontslag als gemeenteraadslid. Haar partijgenoot Doh Coulibaly neemt de functie over. Gemeenteraadslid Mourad Maimouni verklaart dat hij de PS verlaat, en voortaan als onafhankelijke zal zetelen. Gemeenteraadslid Filiz Güles, die tot nog toe zetelde voor Défi, stapt over naar MR. Zij was één van de drieëntwintig gemeenteraadsleden die gebruik maakte van de gratis kaarten voor het concert van Beyoncé. Op haar facebookpagina plaatst ze enkele foto's van haar aanwezigheid in het stadion. Het

lijkt me dat ze tevreden is met de uitgevoerde renovatiewerken.

Zoals u wellicht weet verlaat schepenen Ans Persoons (Vooruit) de gemeenteraad om staatssecretaris bevoegd voor stedenbouw, Europese en internationale betrekkingen, buitenlandse handel, brandbestrijding en dringende medische hulp, Pascal Smet, te vervangen. Als schepenen van stedenbouw en Nederlandstalig onderwijs wordt ze vervangen door Anaïs Maes.

Op 26 juni 2023, de laatste gemeenteraadszitting voor de vakantie, dient gemeenteraadslid Mathias Vanden Borre (N-VA) een voorstel van motie in. Hij vraagt een onafhankelijke audit te laten uitvoeren over het toekennen van subsidies aan verenigingen door de schepenen van huisvesting, openbaar patrimonium en gelijke kansen Lydia Mutyebele-Ngoi (PS). Gemeenteraadslid Vanden Borre verklaart dat tijdens de gemeenteraadszitting van 27 juni 2022 een subsidie van 8000 euro werd toegekend aan de vzw "espoir et futur". De schepenen was aanwezig op deze gemeenteraadszitting en nam deel aan de stemming over dit agendapunt. Gemeenteraadslid Vanden Borre verklaart dat enkele dagen voor deze zitting, de maatschappelijke zetel van de vzw verhuisde van het thuisadres van de schepenen naar elders. Hij stelt dat in deze vzw een heel netwerk van vrienden en familieleden van de schepenen een hoofdrol spelen. De naam van de schepenen komt voor in de publicaties van de

vzw, vervolgt hij. Schepenen Mutyebele Ngoi antwoordt dat de vzw "espoir et futur" opgericht werd in 2009 door haar moeder, en sinds 2020 staat de zus van de schepenen aan het roer van deze vzw. De adresverandering werd aangevraagd op 21 juni 2021 en slechts gepubliceerd in het Staatsblad op 15 juni 2022, wegens een vergissing van het Staatsblad. Ze meldt dat de vzw deelnam aan een projectoproep van de cel internationale solidariteit van de stad in 2022. Ze benadrukt dat "internationale solidariteit" niet tot haar bevoegdheden behoort en dat ze in de vzw nooit een functie heeft uitgeoefend of deel uitgemaakt heeft van de beheerraad.

Uiteindelijk stemmen 12 gemeenteraadsleden voor het voorstel van motie, 26 tegen en 1 gemeenteraadslid onthoudt zich.

Een agendapunt tijdens deze zitting handelt over "gastvrije toiletten". De stad betaalt een jaarlijkse premie van 1000 euro aan uitbaters van handelszaken die hun toiletten gratis ter beschikking stellen aan iedereen, zonder consumptieverplichting of zonder klant te zijn in de deelnemende handelszaken. Ik stel vast dat in het stadhuis van Brussel de toiletten niet "gastvrij" zijn. Ook betalende bezoekers (die er een rondleiding volgen) wordt de toegang tot de toiletten ontzegd...

Mireille Willems

© FABIENNE CLAES

OPROEP STADS BIOGRAFIE

Wie graag foto's neemt in Brussel en ze wil delen met andere fotografen is welkom bij Stadsbiografie Brussel.

Het collectief is al jaren actief en houdt tentoonstellingen, publiceert om de 2 jaar een fotoboek en bekijkt en bespreekt elke week nieuwe foto's.

Alle stijlen van straatfotografie komen aan bod. Om de twee weken gaan we op zaterdag samen op fotojacht of naar een expo.

Heb je een basiskennis van fotografie en ben je enthousiast om onze stad in beeld te brengen?

Neem dan contact via de website www.stadsbiografiebrussel.com, ze starten half september met het nieuwe werkjaar!

Je betaalt 75 euro per jaar.

COLOFON

Werkten aan dit nummer mee:

Eva Wilsens, Hanne De Nil, Hanne Reyners, Salwa Achabouch, Charles Six, Marcel Rijndams, Stefan Moens, Mireille Willems, Greet Callaerts, Sam Vandervoort en Fabienne Claes.

Foto's: De Markten en ingezonden

Lay-out en druk:

Drukkerij Atlanta Schaffen

Oplage: 4.000

Advertentiewerving:

De Markten, 02 512 34 25, demarkten@demarkten.be

Verantwoordelijke uitgever:

Elisabeth Mareels

De Vijfhoek is het maandblad van De Markten, Oude Graanmarkt 5, 1000 Brussel, 02 512 34 25, www.demarkten.be, www.facebook.com/demarkten.brussel

Met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De Markten maakt deel uit van N22, het netwerk van de 22 Brusselse gemeenschapscentra.

Steun De Vijfhoek:

Uw steun blijft welkom op rekeningnummer BE62 4331 1470 6161 van De Markten met vermelding 'steun de vijfhoek'.

Voor het novembernummer van De Vijfhoek zijn teksten en aankondigingen welkom tot uiterlijk 10 oktober. Artikelwerving: De Markten, 02 512 34 25, demarkten@demarkten.be

De redactie behoudt zich het recht voor om teksten in te korten of aan te passen.

Openingsuren onthaal:

Het onthaal van De Markten is geopend op:
- maandag tot donderdag 9 tot 20u
- vrijdag 9 tot 19u
- zaterdag 9 tot 13u
(behalve tijdens de schoolvakanties)
Zomersluiting 10 t.e.m. 30 juli 2023.

Wie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woont, kan De Vijfhoek gratis ontvangen.

Woont u buiten Brussel?

Dan krijgt u De Vijfhoek door € 12,50 over te schrijven op rekeningnummer BE62 4331 1470 6161 met de vermelding van 'Abonnement De Vijfhoek'.

Wist je dat je al onze publicaties ook online kan bekijken?

Surf naar www.demarkten.be/publicaties. Wil je onze e-nieuwsbrief ontvangen? Mail naar demarkten@demarkten.be of schrijf je in op www.demarkten.be.

De Markten respecteert je privacy. Je contactgegevens gebruiken we uitsluitend om je De Vijfhoek toe te zenden en je op de hoogte te houden van eigen activiteiten van Gemeenschapscentrum De Markten en aanverwante organisaties in de Vlaamse gemeenschap te Brussel. Je kan op elk moment een adreswijziging doorgeven of aangeven dat je onze informatie niet langer wilt ontvangen via demarkten@demarkten.be of De Markten, Oude Graanmarkt 5, 1000 Brussel. Voor meer informatie over je overige rechten conform de privacywetgeving, raadpleeg www.demarkten.be/uw-privacy.